

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

III. Vtrum animas rationis compotes è substantia divina delibatas esse
asseruerit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

gulum personis que dici possunt disputationis causa de singulis dogmatibus in medium protulimus. Qui autem legit, eligat ex his que magis amplectenda sit ratio. Denuntiat praterea non semel, *ἡγορητικῶς* sese disserere, non *ἐπισημαντικῶς* loqui, siquando visus est aliquid de ea re statuere, ut pote incerta, nondum Ecclesiæ decretis Origeniano auro, nec multo recentioribus definita; quemadmodum declarabitur inferius. Id confirmat Pamphilus in Apologia; quamvis disputationes Origenis vel assertiones, quas de animæ statu & dispensatione proposuit, nonnullos culpasse fateatur.

II. Imprimis autem, maxima illud animadversione dignum est, ex superius memorato gemino hoc Dogmate, Mentium *ἡσυχαστικῶς*, & pleni ac perpetui libertatis usus, semper vigentis ac florentis maximam Origenianorum errorum partem prodiisse; nam profuxit inde quidquid fere circa Angelorum naturam peccatum ab eo est: inde *μετασχηματιστικῶς*, alia aliaque corpora subeuntibus animis, pro vario libertatis usu: inde solam animam censuit constituere hominem, assumto nimirum in penam corpore, tamquam vinculo & compede: unde & tollenda fuit resurrectio, nam quid corpore hoc & vinculis opus homini in integrum restituto? Gratia quoque beneficium peremit nimia illa & immodica libertas. Vnde vero affectas dicemus Astris animas, & liberum arbitrium, quam ex hoc Mentium ascensu & descensu, crassiora, vel subtiliora ac splendidiora subeuntium corpora pro meritis? unde vana hæc & pestifera opinio, Christum vel passum vel passurum pro syderibus, pro Angelis & Dæmonibus, quam ex altera ista, peccato naturas illas esse obnoxias, non secus ac humanas, proindeque eadem reparatione ac remedio indigere? Sed & præfinitus Damnatorum supplicii modus ac tempus ex quo fonte manavit, quam ex perseverante etiam post inflictas poenas libertatis usu? Denique positus his Mentium revolutionibus, ac nunquam desituro circuitu, renasci quoque Mundos identidem oportuit, cum Mentibus denuo peccantibus nova iterum paranda essent vincula, nova scilicet imponenda corpora, ex quorum diversitate mundus efflorescit. Quæ si quis observabit diligenter, non repugnantibus & dissipatis dogmatibus consistere doctrinam Origenis fatebitur, sed apte connexam esse, & necessaria argumentorum serie ac textura coherentem.

III. Primam in hac quaestione adversus Origenem intentat criminationem Hieronymus Epist. 59. ad Avit. cap. 4. cum arbitratum ipsum fuisse ait animas omnes, & quæcunque ratione prædita sunt à Dei substantia expressa prodiisse, divinæque ipsius partem esse substantiam. Ne parvam putaremus, inquit, impietatem esse eorum que præmiserat (Origenes) in ejusdem Voluminis (*Ἐπισημαντικῶς*) sine conjungit omnes rationabiles naturas, idest Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, Angelos, Potestates, Dominationes, cæterasque Virtutes, ipsum quoque hominem secundum animæ dignitatem unius esse substantiam. Intellectualem, inquit, rationabilemque naturam sentit Deum, & Unigenitum Filium ejus, & Spiritum sanctum, sentiunt Angeli, & Potestates, cæteræque Virtutes; sentit interior homo, qui ad imaginem & similitudinem Dei conditus est. Ex quo concluditur Deum, & hæc quodammodo unius esse substantiam. Quod in Origene damnaverat Hieronymus, idem in Palæstina Origenistis damnat Iustinianus in Epistola ad Quintam Synodum, quam habet Cedrenus: *ἀλλὰ οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸν νοῦν ἡσυχαστικῶς πάντας ἀειδουμένους τὴν ὁμοίωσιν, ὡς ἐν ἀδελφότητι τῶν λογικῶν τῆ ἁγιότητι τῆ ἰσότητος καὶ ἐκκενότητος, καὶ τῆ ὁμοιότητι τῆ ἁγιότητος καὶ τῆ ἰσότητος.* Dicunt enim Mentes fuisse absque numero & nomine, adeo ut rerum omnium rationalium unitas sit, cum idem sint substantia, & operatione, & virtute que est apud Deum Verbum, tum adnatione, & cognitione. Gobarus quoque Tricheita ille, cuius excerpta collegit Photius Cod. 232, dogmata multa, quæ fere Origeniana sunt, in utramque disputans partem, octavo loco illud habet: *ὡς ἐν τῆ ἰσότητι καὶ ἰσότητι τῆ ἀποστολικῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ῥωμῶνα.* Ex divina substantia humanam animam processisse.

Fuit illa quidem Pythagoreorum doctrina, divinæ autem particula animas nostras consistere, & Deum

Virg. Georg. 4:

ire per omnes

Terræque, tractusque maris, cælumque profundum:
Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum,
Quemque sibi tenuis nascentem accessere vitas.

Audiebam, ait Cato apud Tullium, Pythagoram, Pythagoreosque, incolas pene nostros, qui essent Italici Philosophi quondam nominati, numquam dubitasse quin ex universa mente divina delibatos animos haberemus. In eadem fuerunt opinione Platonici, & Stoici, quam & Cerdo, & Marcio, & Manichæi subinde amplexi sunt. Hieronymus Epist. 61. ad Pammach. cap. 5. sic Iohannem Hierosolymitanum interpellat: *Dicis animas hominum non partem esse Dei naturæ: quasi Manichæus nunc ab Epiphano sis vocatus: & cap. 6. Dicis animam non esse de Dei substantia; pulchre, damnas enim impiissimum Manichæum, quem nominare pollutio est: & mox: Nemo dubitas errare qui dicit eam (animam rationalem) esse Dei substantiam.*

- A** Igitur Iohannes ille Hierosolymitanus, qui Origenista vulgo audiebat, ab ea tamen opinione fatente Hieronymo erat alienus; quod ad purgandum Origenem valere potest. Ipse Origenes, cuius verba pro hoc dogmate recitat Hieronymus, vocem addens, quodammodo, reprehensiones à se prohibet. *Vnam addit verbum, quodammodo*, ait Hieronymus, ut tanti sacrilegi crimen effugeret: vel fortasse ut opinionis hujus neutiquam affinem se esse declararet. Sic ille quidem in libro De martyrio: *ἐν ἧ κ; οὐλοῦσθε ἀνθρώπων, πείσμα λαλοῦντες ἀπὸ νόσας δοξμῆς, ἀπὸ ἐχούσης τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ*. Quod si è Dei substantia delibatam censuisset animam, non affinem aliquid habere, sed ipsius particulam esse dixisset: affine autem cum eo quidpiam habet, quod ad ejus imaginem condita sit, quod lumine divino vultus ipsius signatus sit, quod mortis expertus, & beatitatis aeternae capax sit. Planissime vero errorem
- B** hunc impietatis arguit in Heracleone, qui ejusdem esse ac Deum essentiae fingebat quicumque ipsum spiritu adorarent: *ἐπιστομῶν ἡ*, inquit Tomo 13. in Iohann. p. 217. *εἰ μὴ σφόδρα ἔστι ἀπὸ θεοῦ ὁμοιωτικῶς τῆ ἀσθενήτων φύσιν ἢ πᾶμκαρτεία ἢ* ἕξ τῶν τοῦ θεοῦ κινήσεων τῶν πνεύματι τῶν θεῶν. Hoc etiam se purgat Origenes illo crimine, quod animam incorporatam esse decrevit, ut infra declarabimus; quæ enim corporea res pars esse Dei corpore carentis, qualem esse defendit Origenes, dici poterit? Hinc Augustinus libr. 11. De Civit. Dei, cap. 23. *Animas dicunt, non quidem partes Dei, sed factas à Deo peccasse à Conditorum recedendo; & diversis progressibus pro diversitate peccatorum à caelis usque ad terras, diversa corpora quasi vincula meruisse. Et hunc esse mundum, eamque causam mundi fuisse faciendi, non ut conderentur bona, sed ut mala cohiberentur. Hinc Origenes iure culpatur: in libris enim quos appellat ἀπὸ ἀρχῶν, id est De Principiis, hoc sensit, hoc scripsit.* Origenes igitur animas, non quidem partes Dei, sed factas à Deo esse credidit. Nec minus hoc utile, quod Hieronymus Epist. 82. ad Marcellinum & Anapsychiam, germanam Origenis sententiam ab hac ipsi afflicta distinguit: *Super anime statu, inquit, memini vestra questiuncula, imo maxime Ecclesiasticae questionis: utrum lapsa de caelo sit, ut Pythagoras Philosophus, omnesque Platonici & Origenes putant; an à propria Dei substantia, ut Stoici, Manichæus, & Hispaniæ Priscilliani hereses suspicantur. Hoc quidem ob dogma Palæstinus Origenistas pulsavit Iustinianus, idcirco fortasse quod tributos omnes Origeni errores ab iis propugnatos fuisse opinatus est: sin ei adhaerunt revera, minime sane sectatorum suorum veltantias omnes præstabit Adamantius. Quod si tamen culpæ hujus fuisset reus, adstipulatorem ipsi daremus Tertullianum, qui libr. 4. adv. Marcionem, cap. 38. sic ait: *Hominem igitur reddi jubet Creatori, in cuius imagine & similitudine, & nomine, & materia expressus est.**

IV. Certioribus Origenes & manifestioribus sententiam hanc signavit monumentis, quæ animas ante corpora à Deo conditas, in eaque sic tamquam in ergastula demissas pro peccatis decernit. Atque hæc alteri de Angelorum meritis & remunerationibus ac poenis superius expositæ connexa est. Naturas enim omnes ratione præditas, hoc est Mentis à Deo ante Mundi opificium procreatas, liberoque instructas arbitrio fuisse putavit; quæ recte vel male agendi facultate diversis utentes modis, diversos inde vel gloria, vel ignominia ac poenæ gradus fuisse consecutas; alias siquidem Angelorum adeptas esse naturam, quæ leviorum essent noxarum fontes; quæ contra liberi arbitrij munere in deterius fuissent abusa, in crassiora corpora, syderum puta, vel Dæmonum, vel hominum esse depressas; sic tamen, ut quocumque sint loco, proficere possint in virtute, vel contra relabi in vitia; & pro regressus sui vel progressus ratione, ad superiorem evehantur statum, vel ad inferiorem detradantur. Huic quoque conditioni animam obligavit Christi, eamque pro summo suo adversus Deum amore, Verbo in unum conjunctam fuisse voluit, atque inde corpus in B. Virginis Mariæ utero formatum subiisse. E Mentibus porro illis quæ Angelicam essent assecuta conditionem, nonnullas Christi imitantes adversus humanum genus amorem & charitatem, vel aliis de causis à Deo missas, carnem assumisisse sensit, & Prophetarum, sanctorumque virorum personam gestisse in terris, & ad exemplum Christi sese componentes hominum reliquorum saluti consuluisse. Horum omnium partem demonstravimus iam supra, partem hic declarandam servavimus.

Minime vero nobis diutius immorandum est in locis colligendis, quibus animarum ἀπὸ τῶν ἐξ Ἄδ. Adamantius asseruit. Patent illi unicuique obviam, & viro non multum diligenti frequentes occurrunt. Insignes duntaxat aliqui, pro more nostro, fidei conciliandæ gratia adducendi sunt, præter eos, quos iam supra protulimus, cum ipsius sententiam de Angelorum meritis exploraremus. Ante alios observandus venit ille è libr. 2. ἀπὸ ἀρχῶν, cap. 8. in quo naturas illas ratione pollentes, quæ à Deo primum procreatæ sunt, priusquam boni aliquid vel mali in se concepissent, Mentis fuisse tradit; deinde vero scelere admisso, animas evasisse. Verba ipsa producentur: *Ex quibus omnibus illud videtur ostendî, quod Mens de statu suo ac dignitate declinans, effecta vel nuncupata est Anima: qua si reparata fuerit & correctâ, redit in hoc ut sit Mens. Quod si ita est, decessus ipse Mentis ac devolutio videtur mihi quod*

Hier. Epist.
19. ad Luc.
cap. 4.